

Bruno Jasnjski

MANIFEST FUTURISTIČKE POEZIJE

1. Kubizam, ekspresionizam, primitivizam, dadaizam nadmašili su sve **izme**. Kao pravac u umetnosti neiskorišćen je ostao samo onanizam. Predlažemo ga kao kolektivni naziv svih naših protivnika. Kao obrazloženje podvlačimo osnovne momente antifuturističke umetnosti: bespolnost; **nemogućnost oplodavanja gomile svojom umetnošću**; mirna, tradicionalna onanija u senci melanholičnih ateljea.
2. U trenutku džinovskih ostvarenja uvođenje novih naziva smatramo suvišnim i u neskladu sa sadašnjim trenutkom. Umesto amblema ističemo naziv te šačice ljudi koji su pre deceniju i po prvi izbacili slogan te borbe koju mi danas dovršavamo i nanovo sebe nazivamo

futuristima.

3. Nemamo nameru da 1921. godine ponavljamo ono što su oni činili još 1908. Znamo da smo toliko godina stariji od njih. Ono što je kod njih bilo samo predošćanje, ubrzano izbacivanje novih perspektiva – za nas mora biti snažan, samosvestan i kreativan napor.

Kao naslednici ogromnog carstva forme objavljujemo veliko ujednačenje valute. Menjaćemo sve kubističke, ekspresionističke, dadaističke, primitivističke kreditne kartice za jedine nefalsifikovane talente od grčkih vremena.

U tom cilju odlučili smo:

4. **1921. g. svakome se zabranjuje da stvara i konstruiše onako kako se to činilo pre njega. Život teče dalje i ne ponavlja se. Svakog stvaraoaca obavezuje sve što je zatekao + čudesni novi skok koji svaki umetnik mora da učini u prazninu svemira.**

UMETNOST JE STVARANJE NOVIH STVARI

Umetnik koji ne stvara nove i neobične stvari već proživljuje ono što je učinjeno pre njega, stotine puta učinjeno – nije umetnik i trebalo bi da zbog korišćenja tog naziva odgovara na sudu, kao i za korišćenje svega drugog bez odgovarajućih kvalifikacija. Stoga pozivamo društvo na organizovani bojkot sličnih pojedinaca.

5. **SVAKI UMETNIK JE OBAVEZAN DA STVORI POTPUNO NOVU, DOTLE NEUOBICAJENU UMETNOST KOJU IMA PRAVO DA NAZOVE SVOJIM IMENOM.**
6. **Umetničko delo smatramo svršenom, konkretnom i fizičkom stvari. Njegov oblik je precizno uslovljen unutrašnjom potrebom. Kao takvo odgovara za sebe celokupnim kompleksom sila koje ga čine i kojima je zahvalno na taj a ne na neki drugi način – tj. njegovi pojedini delovi su koordinirani unutrašnjom prinudom u odnosu na sebe i celinu. Taj međusobni odnos nazivamo kompozicijom. Savršenu, tj. ekonomsku i gvozdenu kompoziciju – minimum materijala uz maksimum postignute dinamike – nazivamo futurističkom kompozicijom.**

Tako se jedino otad sme komponovati. Odlučujućim motivima smatramo pre svega: opštu skupoću: a) štamparska sredstva koja objavljivanje neophodnih stvari u štampi čine neuputnim i za ekonomski položaj države štetnim; b) skupo vreme. Savremeni čovek je tokom osam sati zauzet profesionalnim radom. Ostala 4 sata odlaze mu na jelo, obavljanje poslova u životu, sport, zabavu, održavanje društvenih odnosa, ljubav i umetnost. Na samu umetnost prosečnom savremenom čoveku ostaje 5 do 15 minuta dnevno. Zbog toga umetnost mora dobijati u kapsulama koje su specijalno pripremili umetnici koji su ih pravovremeno očistili od svih suvišnih stvari i ponudili u gotovom i sintetičnom vidu.

Umetničko delo je ekstrakt. Rastvoren u čaši običnog dana mora je obojiti po svome.

Pre objavljivanja umetnik je dužan da iz njega istisne svu vodu. Umetnici koji su protiv te odluke odgovorni su pred društvom zbog krađe vremena kao i što su to najobičniji lopovi.

7. **Logiku kao građansko-buržoasku formu uma precrtavamo.** Svaki umetnik ima pravo i dužan je da stvori vlastitu autologiku. Osnovnim crtama svake pojedinačne logike smatramo:

munjevito asociranje stvari koje su prema građanskoj logici udaljene; radi skraćivanja puta između vrhova – skok preko praznine i salto mortale.

8. **Poezija operiše na planu reči, kao što likovna umetnost to čini na planu oblika, muzika – zvukova. Reč je složen materijal. Pored zvukovnih sadržaja poseduje i drugi sadržaj, simbolični prikazujući koji ne treba ubijati pod pretnjom stvaranja treće umetnosti koja više nije poezija, niti je još uvek muzika (dadaizam).**

Poezija je kompozicija reči, na osnovu koje ne ubijajući drugu konkretnu dušu reči, iz nje izvlačimo maksimum rezonance.

Jednom zauvek raskidamo sa svakim opisivanjem (slikarstvo), a s druge strane i sa svakom onomatopeizacijom, oponašanjem glasova prirode i sl., neukusnim rekvizitima pseudofuturističkog neorealizma.

Izbacujemo rečenicu kao antipoetski izraz.

Rečenica je slučajna kompozicija, koju jedino povezuje slabi lepak buržoaske logike. Zamenjujući je – kondenzovanim, oštrim i doslednim kompozicijama reči, nesputavanim bilo kakvim pravilima sintakse, logike ili gramatičnosti, već samo tvrdom unutrašnjom nužnošću koja posle tona A zahteva ton C, a posle tona C ton F itd.

9. Izbacujemo knjigu kao formu dalje isporuke poezije primaocima. Poezija koja kao umetnost operiše akustičkim vrednostima, može se prenositi samo rečima. U najboljem slučaju knjiga može igrati ulogu nota, na osnovu kojih određena kategorija izuzetno sposobnih ljudi (virtuoza) može da restaurira prvobitnu celinu. U trenutku pronalaska telefonografa, tj. povezivanja fonografa i telefona, knjiga kao most između stvaraca i publike pokazaće se u odnosu na publiku beskorisna i suvišna.

10. Naša umetnost nije ni odraz ni anatomija duše (psihologija), niti je izraz naših stremljenja ka onom svetu Boga (religija), niti razmatranje večnih problema (filozofija). Čini se da danas ne treba odgovarati na ovakve zamerke. Umetnost takođe nisu

ni memoari možda i zanimljivih umetnikovih doživljaja i unutrašnjih peripetija. Naši dedovi su prilično namučili strpljive savremenike svojim čežnjama, patnjama i erotomanijom. Doživljaji umetnika su njihova privatna svojina, nesumnjivo zanimljiva za najbližu rodbinu i poštovateljke i za nikoga više. Umetnicima se kao smanjenje tenzije doživljaja i rasterećenja radi preporučuje bavljenje sportom, erotskom ljubavlju i egzaktnim naukama.

11. Od organizma života odvajamo nadmene parazite prikačene poput pijavica koji sebe nazivaju pesnicima i hrane se tuđim radom, odnosno u zamenu ne proizvode ništa, jer život onakav kakav je ne izdržava težinu njihove prometejske psihe.

Hvalimo život koji je večno mučna promena – kretanje, gomila, kanalizacija i Grad. Poezija mora biti svakodnevna, duboko aktuelna i opšta.

Romantična seta ruža i slavuja odavno je prestala da deluje na nas.

Egzaltira nas gomila, shvaćena kao džinovski talas koji okreće turbinu. U večnom radu i životnoj borbi za stvaranje sutrašnjice u svojoj oblasti želimo da budemo poštteni i savesni radnici.

12. Raskinimo jednom zauvek s patosom večnosti u umetničkim delima.

Apsolutna vrednost umetničkog dela koleba se između dvadeset četiri sata i meseca.

U zemlji gde se sve proživljava lagano – kod nas – taj termin produžujemo na godinu dana. Nakon tog vremena sve neprodane knjige moraju se povući iz knjižarske prodaje. Svako drugo i treće izdanje se zabranjuje. Oni koji se ne drže ove odluke snosiće odgovornost pred društvom koje će samo rešavati pojedine slučajeve putem plebiscita.

Jednodnevka futurista, 1921.

U Krakovu, 3. april 1921.